

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/287/2019
Identifikačné číslo spisu: 6915201643
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6915201643.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne SPP - distribúcia, a. s. so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 44/b, IČO: 35 910 739, proti žalovaným 1/ T.. O. M., bývajúcemu v P. A., R. XX, 2/ O.. P. M., bývajúcej v P. A., R. XX, zastúpeným Advokátskou kanceláriou GEREG & MESSINGEROVÁ, s. r. o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná Strieborná 4, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ján Gereg, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 1 Cb 18/2015, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. decembra 2018 sp. zn. 13 Co 336/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. decembra 2018 sp. zn. 13 Co 336/2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 10. apríla 2017 č. k. 1 Cb 18/2015 - 191 uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 85 942,94 € s 5,05 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 85 942,94 € od 22. apríla 2015 do zaplatenia (I.), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II.), žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 30,32 % (III.). V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa domáhala proti žalovaným zaplatenia spoločne a nerozdielne sumy 131 888,49 € s príslušenstvom na tom skutkovom základe, že žalovaní sú bezpodielovými spoluvlastníkmi špecifikovaných nehnuteľností, v ktorých v období od 8. mája 2012 do 24. júna 2013 dochádzalo k odberu zemného plynu bez platne uzavretej zmluvy o jeho dodávke. Za toto obdobie bolo z distribučnej siete odobratých 243 436 m³ zemného plynu, ktorého hodnota predstavuje sumu 131 628,04 €. V dôsledku neoprávneného odberu vznikli žalobkyni aj náklady vo výške 260,45 €. Nakoľko žalobkyňa nemala vedomosť o osobe, ktorá by bola za konanie, v dôsledku ktorého došlo k odberu plynu bez zmluvy o jeho dodávke, právoplatne odsúdená, nárok na náhradu škody si uplatňovala proti vlastníkom nehnuteľností, v ktorej k neoprávnenému odberu plynu dochádzalo. Pokiaľ si žalobkyňa svoje nároky vyplývajúce z neoprávneného odberu plynu uplatňovala v rôznych konaniach voči rôznym subjektom, tento jej postup nemožno považovať za rozporný so zákonom. Z pohľadu prejednávanej veci bola významnou len otázka, či žalobkyni vznikol nárok na zaplatenie uplatnenej náhrady škody voči

žalovaným ako vlastníkom nehnuteľnosti, ktorej sa odber týkal. Teda určujúce bolo, či žalovaným svedčí pasívna vecná legitímácia v zmysle hmotného práva, pri posúdení ktorej vychádzal z právneho názoru vysloveného odvolacím súdom v uznesení, ktorým zrušil predchádzajúci rozsudok o zamietnutí žaloby. Žalovaní mali ako vlastníci nehnuteľnosti, ktorej sa neoprávnený odber týkal, bez uzavretej zmluvy benefit v podobe vykurovania ich nehnuteľnosti. Žalovaní neunesli dôkazné bremeno, že škodu spôsobenú žalobkyni nespôsobili oni, ale iný subjekt, ktorý by oprávnené užíval ich nehnuteľnosti s povinnosťou uhrádzať platby za odber zemného plynu. V konaní neboli preukázané ani iné (žalovanými netvrdené) skutočnosti, v dôsledku ktorých by za osobu zodpovednú za škodu spôsobenú neoprávneným odberom bolo potrebné považovať tretiu osobu. Za škodu spôsobenú neoprávneným odberom plynu zodpovedajú žalovaní ako vlastníci nehnuteľnosti, ktorej sa neoprávnený odber týkal. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že v období neoprávneného odberu v nehnuteľnosti žalovaných vykonávalo činnosť zdravotnícke zariadenie, keďže nebolo preukázané, že tejto tretej osobe v rozhodnom období vznikla povinnosť uhrádzať cenu odoberaného plynu. V konaní nebolo sporné, že v období od 8. mája 2012 do 3. decembra 2012 došlo k odberu plynu v objeme 80 316 m³ a celková škoda spôsobená neoprávneným odberom za toto obdobie predstavuje sumu 34 151,62 €. Za obdobie od 4. decembra 2012 do 26. júna 2013, na základe uvedeného výpočtu, vznikla škoda v sume 69 055,09 €. Pri skúmaní spoluzavinenia považoval za potrebné osobitne posúdiť okolnosti spojené so zistením neoprávneného odberu plynu v jednotlivých obdobiach. Čo sa týka obdobia od 8. mája 2012 do 3. decembra 2012 žalobkyni nemožno pripísať žiadne spoluzavinenie, keď 7. mája 2012 bol na odbernom mieste uzatvorený hlavný uzáver plynu a bol odmontovaný plynomer. Žalobkyňa tak nemala dôvod predpokladať, že v objekte žalovaných bude odoberaný zemný plyn. Na druhej strane žalobkyňa po zistení neoprávneného odberu neurobila opatrenia na znemožnenie odberu a 3. decembra 2012 dokonca namontovala meradlo plynu z dôvodu, že v objekte bolo prevádzkované zdravotnícke zariadenie a prerušením dodávky by došlo k ohrozeniu života a zdravia pacientov nemocnice, ktorý záujem prevyšuje záujem na ochrane jej majetkových práv. V tejto okolnosti súd nevidel okolnosť, ktorá by zakladala spoluzavinenie žalobkyne na vzniku škody. Na druhej strane prihliadol na to, že od zistenia neoprávneného odberu žalobkyňa vykonala kontrolu opätovne až po vyše šiestich mesiacoch 26. júna 2013, t. j. dlhšiu dobu od skončenia vykurovacieho obdobia. Mohla pritom vykonať vhodné opatrenia napr. upozorniť žalovaných ako vlastníkov nehnuteľnosti na neoprávnený odber s výzvou na zjednanie nápravy. Žalovaní boli prvýkrát relevantným spôsobom upovedomení o neoprávnenom odbere dorúčením faktúry na náhradu škody v bližšie neurčenom období, avšak nepochybne po ukončení neoprávneného odberu. Skutočnosť, že žalovaný 1/ bol členom správnej rady G. nepreukazuje jeho vedomosť o neoprávnenom odbere. Teda žalobkyňa bez akýchkoľvek opatrení adresovaných žalovaným umožnila pokračovanie v neoprávnenom odbere až do 26. júna 2013, v čom videl jej spoluzavinenie, v dôsledku ktorého bolo treba náhradu škody primerane znížiť. Prihliadol pritom na to, že žalobkyňa nechcela ohroziť život a zdravia pacientov prerušením dodávky plynu vo vykurovacom období a že žalovaní účelovým vystavením nájomných zmlúv prispeli k vytvoreniu neprehľadného stavu, kedy mala žalobkyňa sťaženú možnosť identifikovať subjekt zodpovedný za neoprávnený odber plynu. Vzhľadom na charakter a význam spoluzavinenia žalobkyne preto uplatnený nárok priznal po krátení o 25 %, t. j. v sume 51 791,32 €. Žalobu vyhodnotil za dôvodnú spolu v rozsahu sumy 85 942,94 €. Keďže mal za to, že žalovaní boli prvýkrát relevantne vyzvaní na plnenie až dorúčením žaloby, t. j. 20. apríla 2015, a keďže svoj dlh nesplnili, dňom 21. apríla 2015 sa dostali do omeškania. Preto ich zaviazal aj na zaplatenie zákonných úrokov podľa § 3 NV č. 87/1995 Z. z. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovaných rozsudkom z 18. decembra 2018 sp. zn. 13 Co 336/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, v ktorej bola žalovaným uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 85 942,94 € s 5,05 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 85 942,94 € od 22. apríla 2015 do zaplatenia a v závislom výroku o trovách konania potvrdil (I.). Žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (II.) Výslovil, že v ostatnej časti zostáva rozhodnutie nedotknuté (III.). V plnom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku. Na zdôraznenie jeho správnosti poukázal na závery súdu prvej inštancie, t. j. na to, že predmetom konania je nárok na náhradu škody, ktorý žalobkyňa uplatnila proti žalovaným podľa § 82 ods. 2 zákona č. 251/2012 Z. z. ako vlastníkom nehnuteľnosti, v ktorej bol neoprávnené odoberaný zemný plyn. V konaní

bolo preukázané, že v tvrdenom období k neoprávnenému odberu došlo, t. j. k odberu bez uzatvorenej zmluvy, že odber bol vykonaný pre nehnuteľnosť vlastnicky patriacu žalovaným, že došlo k vzniku škody v príčinnej súvislosti s neoprávneným odberom a v akej výške vznikla škoda. Vzhľadom na záver o neplatnosti nájomných zmlúv žalovaní neunesli dôkazné bremeno, že niekto iný bol odberateľom zemného plynu, ktorý by užíval nehnuteľnosť a bol by v postavení odberateľa povinného za odber platiť. Neboli preukázané ani iné skutočnosti, v dôsledku ktorých by zodpovednosť za neoprávnený odber niesla tretia osoba. Poukázal na odvolacie námietky žalovaných vo vzťahu k vlastníctvu predmetnej nehnuteľnosti a na to, ako sa k nim vyjadřila žalobkyňa, na koncepciu odvolacieho konania, ktorá vychádza z princípu tzv. neúplného apelačného systému a čo to znamená. Uviedol, že odvolacia argumentácia v podobe nových skutočností a dôkazov je prípustná len za splnenia zákonom stanovených podmienok (§ 366 CSP). Tvrdenie žalovaných, že nie sú vlastníckymi nehnuteľnosťami, pre ktorú sa cez odberné miesto dodával plyn a odber bol posúdený ako neoprávnený odber, posudzoval v súlade s týmto ustanovením a zistil, že ide o prostriedok procesnej obrany, ktorý nebol uplatnený v konaní pred súdom prvej inštancie. Odvolatelia netvrdili a ani z ich tvrdení nevyplýva, že by bez svojej viny nemohli uplatniť tento prostriedok procesnej obrany v konaní pred súdom prvej inštancie. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav. V súlade s § 151 ods. 1 CSP skutkové tvrdenia, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné. Žalobkyňa už v žalobe uviedla, že žalovaní sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti v I. na B. F. XXX a ako listinný dôkaz predložila uvedený zápis, kde ako odberné miesto je uvedené B. XXX a žalovaní nenamietali vlastníctvo predmetnej nehnuteľnosti. Žalovaní v odvolaní tvrdia, že vlastníckymi nehnuteľnosťami neboli už v čase podania žaloby, avšak z ich vyjadrení pred súdom prvej inštancie je zrejmé, že aj na poslednom pojednávaní pred vyhlásením rozsudku 27. marca 2017 toto skutkové tvrdenie žalobkyne nepoprelí. Uviedli, že ako vlastníci sa dobromyseľne domnievali, že v objekte sa plyn odoberá v súlade s právom ... rovnako v podaní doručenom súdu 29. apríla 2015 (čl. 24 spisu) žalovaný 1/ uviedol, že neobstojí tvrdenie v žalobe, že je potrebné robiť zodpovednými a za odberateľa povinného uhradiť prevádzkovateľovi distribučnej siete škodu spôsobenú neoprávneným odberom vlastníckov nehnuteľnosti (žalovaných), v ktorej nehnuteľnosti k neoprávnenému odberu došlo. Aj na čl. 85 spisu na pojednávaní 14. septembra 2015 právny zástupca žalovaných uviedol, že vlastníci uvedenej nehnuteľnosti o celej situácii nevedeli. K námietke odvolateľov, že súd v priebehu celého konania prihliada na námietku pasívnej legitímácie, odvolací súd uviedol, že na túto prihliada vtedy, ak po právnom posúdení zisteného skutkového stavu dospeje k záveru o nedostatku pasívnej legitímácie, v tomto konaní na základe zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie takýto záver nemohol vyvodiť, keďže zo zistených skutkových okolností nevyplýval. Vzhľadom na to, na odvolaciu námietku o nedostatku pasívnej legitímácie nemohol prihliadnuť. Odvolatelia nedokázali, že nové prostriedky procesnej obrany, ktoré uvádzajú až v odvolacom konaní, nemohli v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny. Keďže je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, uvedené skutočnosti odvolateľov nemohol preskúmať. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podali dovolanie žalovaní z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhli ho zrušiť spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Uviedli, že súd vo veci vykonal dokazovanie prečítaním výpisu z LV č. XXXX kat. ú. I.Ú., avšak predmetná nehnuteľnosť, kde sa nachádza odberné miesto plynu, je na parc. č. 1429/7, ktorá parcela nie je v ich vlastníctve. Nebola ani v čase podania žaloby, táto sa nachádza na LV č. XXXX kat. ú. I., ktorú nehnuteľnosť v roku 2011 nadobudla C. a ktorá ju darovacou zmluvou previedla na vlastníka V. Teda je vedená spolu so zastavanou plochou a nádvormi k budove súp. č. 100 na LV č. XXXX kat. ú. I.. Nie sú pre dané konanie pasívne legitímovaní. Zápisom do LV C. v roku 2011 nemôžu niesť objektívnu zodpovednosť za obdobie od 4. decembra 2012 do 26. júna 2013, tak ako je vymedzené v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie. Preto nemôžu zodpovedať ani za obdobie od 8. mája 2012 do 24. júna 2013, pretože neboli vlastníckymi nehnuteľnosťami, v ktorej k neoprávnenému odberu plynu dochádzalo. Žalobkyňa mohla pri nahliadnutí do katastra nehnuteľností túto skutočnosť pri podaní žaloby zistiť. Teda dôvodne použili novoty v odvolacom konaní v zmysle § 366 písm. a/, c/ CSP. Podľa ich názoru neboli splnené ani podmienky podľa § 132 ods. 1 CSP týkajúce sa označenia dôkazov na preukázanie nároku žalobkyne. Súd prvej inštancie sa spoľahol len na tvrdenie žalobkyne, nesprávne zistil skutkový stav, ktorý nesprávne právne posúdil, lebo konal s nimi ako s vlastníckymi nehnuteľnosťami.

Predložené listiny nespochybňovali z dôvodu, že nemali vedomosť o vlastníckom prevode nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom uvedeného sporu. Je potom nad rámec celého konania zaoberať sa platnosťou alebo neplatnosťou nájomných zmlúv, ak strany nie sú pasívne legitimované.

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení navrhla vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

6. V zmysle § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolací súd posudzoval v prvom rade prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovoľateľmi z § 420 písm. f/ CSP.

8. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. V súvislosti s námietkou žalobcov týkajúcou sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

10. V súlade s § 220 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné.

11. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Táto vada spočíva v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

12. V odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu absentuje vysporiadanie sa s namietanou otázkou pasívnej legitímácie žalovaných. Je nepochybné, že predmetom konania je žalobkyňou uplatňovaná náhrada škody za neoprávnený odber plynu na odbernom mieste, ktoré malo byť v rozhodnom období vo vlastníctve žalovaných. Teda predpokladom záveru o vzniku zodpovednosti žalovaných za uplatňovanú škodu je najprv jednoznačné ustálenie, či boli alebo neboli vlastníkmi nehnuteľnosti, kde dochádzalo v označenom období k neoprávnenému odberu plynu. To znamená jednoznačné ustálenie pasívnej legitímácie žalovaných v predmetnom spore. Preto napriek tomu, že žalovaní otázku svojej pasívnej legitímácie výslovne nenamietali už v konaní pred súdom prvej inštancie, odvolací súd sa s touto otázkou, ktorá bola prioritnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na náhradu škody, mal vysporiadať. Jeho postup, keď sa s touto otázkou nevysporiadal s odôvodnením, že považoval námietku žalovaných o nedostatku ich pasívnej legitímácie za prostriedok procesnej obrany, ktorý nebol použitý v konaní pred súdom prvého stupňa, nebol správny.

13. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s podstatnými námietkami, je nepreskúmateľné, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolateľom bolo znemožnené realizovať ich patriace procesné práva postupom odvolacieho súdu, na ktorý možno primerane aplikovať závery vyjadrené v stanovisku R 2/2016.

14. So zreteľom na dôvodne namietanú vadu znátočnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd v súlade s jeho rozhodovacou praxou nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľov týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

16. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.